

POSTANOWIENIE

Dnia 21 marca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska (przewodniczący)

SSN Jacek Grela (sprawozdawca)

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa E. C.

przeciwko Wydawnictwu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G. oraz D. D.

o ochronę praw autorskich,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 21 marca 2019 r.,

1) zażalenia strony pozwanej Wydawnictwa (...)

Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w G.

2) zażalenia pozwanej D. D.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 19 lutego 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 09 marca 2017 r. Sąd Okręgowy w Kaliszu, w sprawie z powództwa E. C. przeciwko (...) Wydawnictwu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i D. D. o ochronę praw autorskich, oddalił powództwo i rozstrzygnął o kosztach procesu.

Powyższe orzeczenie w części, tj. w punktach I i II zaskarżyła apelacją powódka zarzucając:

1. błędy w zakresie ustalenia stanu faktycznego,
2. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c.,
3. naruszenie art. 247 k.p.c. w zw. z art. 67 ust. 5 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych poprzez przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków oraz przesłuchania stron przeciwko osnowie dokumentu,
4. naruszenie art. 278 § 1 k.p.c. poprzez nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłego specjalisty z dziedziny praw autorskich, mimo zgłoszenia przez powódkę uzasadnionego wniosku,
5. naruszenie art. 299 k.p.c. poprzez zaniechanie przesłuchania w charakterze strony prezesa zarządu pozwanego Wydawnictwa,
6. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c.,
7. naruszenie art. 98 § 1 w zw. z art. 102 k.p.c.,
8. naruszenie art. 1 ust. 1 w zw. z ust. 2¹, art. 9 ust. 2 i ust. 3, art. 3, art. 78 ust. 1 i art. 79 ust. 1 pkt I i 2 oraz 3b, a także ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych,
9. naruszenie art. 65 § 1 k.c.

We wnioskach powódka domagała się zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie na jej rzecz od pozwanych solidarnie zwrotu kosztów procesu, ewentualnie uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Wniosła również o przeprowadzenie dowodu z:

- a. opinii biegłego z zakresu prawa autorskiego na okoliczność stwierdzenia naruszenia praw autorskich powódki i określenia charakteru utworu współautorstwa powódki i pozwanej ad. 2 jako utworu rozłącznego lub nierozłącznego,
- b. opinii biegłego z zakresu rachunkowości oraz finansów na okoliczność wykazania wysokości dochodzonego roszczenia,

c. opinii biegłego z zakresu wyceny praw autorskich na okoliczność ustalenia wysokości szkody doznanej przez powódkę.

Wyrokiem z dnia 19 lutego 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) uchylił zaskarżony wyrok oraz przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd *ad quem* podniósł m.in., że omówione kwestie związane z oceną współautorstwa stanowią o potwierdzeniu, że w przedmiotowej sprawie nie doszło do rozpoznania istoty sporu, co musiało prowadzić do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Sąd Apelacyjny zalecił, by Sąd pierwszej instancji przeprowadził postępowanie zmierzające do ustalenia wkładu pozwanego Wydawnictwa w powstanie i kształt podręczników z lat 2007- 2012 oraz z roku 2013, po czym przeprowadził dowód z wiedzy specjalnej, jaką zapewne dysponują uniwersyteckie instytuty pedagogiki. Powyższy dowód powinien zmierzać do ustalenia, czy podręcznik wydany w 2013 r. „Język (...)” jest nowym utworem, odrębnym od podręcznika wydawanego w latach 2007 - 2012 roku, czy też jego modyfikacją, będącą następstwem zmiany podstawy programowej. Powyższej oceny należy dokonać w szczególności pod kątem wspólności bądź odrębności zastosowanych w obu podręcznikach metod kształcenia, spełniania funkcji dydaktycznych, przyjętych w każdym z tych podręczników koncepcji nauczania i metod oddziaływania na ucznia, jego postrzeganie i przyswajanie wiedzy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, o ile zajdzie taka potrzeba Sąd pierwszej instancji w dalszej kolejności powinien dokonać precyzyjnych ustaleń faktycznych i oceny prawnej w zakresie charakteru współautorstwa podręcznika wydawanego w latach 2007-2012, oraz przeprowadzić analizę, czy niezamieszczenie imienia i nazwiska powódki w wydaniu podręcznika z 2013 roku stanowiło naruszenie jej praw autorskich.

Powyższe orzeczenie zaskarżyli zażaleniami pozwani zarzucając obrazę przepisów prawa procesowego, tj. art. 386 § 4 k.p.c. poprzez nieprawidłowe przyjęcie przez Sąd Apelacyjny, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy albowiem wbrew twierdzeniu Sądu, a w ślad za art. 1 ust. 2¹ ustawy z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. 2017

poz. 880; dalej: „pr. aut.”) ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne, a tym samym istotą przedmiotowej sprawy. Wbrew stanowisku Sądu drugiej instancji, nie można rozpoznawać niniejszej sprawy pod kątem metod kształcenia w obu podręcznikach, spełniania funkcji dydaktycznych, przyjętych w każdym z tych podręczników koncepcji nauczania i metod oddziaływania na ucznia, gdyż elementy te nie są objęte ochroną pr. aut., a zatem nie mogą one stanowić materialnoprawnej przesłanki do rozpoznania sprawy z zakresu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych albowiem ochronie prawnej na gruncie rozpoznawanej ustawy nie podlega wkład twórczy, stworzenie i opracowanie koncepcji przekazania wiedzy oraz metodologia nauczania.

Skarżący dodali, że Sąd odwoławczy błędnie przyjął, iż niewyjaśnienie niektórych okoliczności sprawy jest równoznaczne z nierozpoznanie istoty sprawy, podczas gdy sytuacja nierozpoznanie istoty sprawy ma miejsce tylko wtedy, kiedy Sąd pierwszej instancji w ogóle nie zbadał podstawy materialnoprawnej roszczenia.

W związku z powyższym pozwani wnieśli o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w całości i rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

W odpowiedzi na zażalenia powódka wniosła o ich oddalenie i zasądzenie od pozwanych na jej rzecz kosztów procesu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W orzecznictwie podkreśla się, że w postępowaniu toczącym się w wyniku zażalenia złożonego na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. na orzeczenie kasatoryjne Sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada tylko czy wystąpiły wskazane przez ten Sąd przesłanki uchylenia zaskarżonego wyroku, którymi są: nieważność postępowania przed sądem pierwszej instancji, nierozpoznanie przez ten sąd istoty sprawy oraz sytuacja, gdy wydanie wyroku przez sąd drugiej instancji wymagałoby przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Przedmiotem oceny Sądu Najwyższego nie mogą być inne kwestie, w szczególności dotyczące oceny zasadności roszczenia ani merytorycznego badania stanowiska prawnego sądu

drugiej instancji, jak również badania prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, które nie odnoszą się ściśle do wskazanych przez sąd podstaw uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji. Omawiane zażalenie nie jest bowiem środkiem prawnym służącym kontroli materialnoprawnej podstawy wyroku ani prawidłowości zastosowania przepisów prawa procesowego, niezwiązanych z podstawami kasatoryjnymi. Środek ten jest skierowany przeciwko uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, a więc ocenie może być poddany jedynie ewentualny błąd sądu odwoławczego przy kwalifikowaniu określonej sytuacji procesowej, jako odpowiadającej powołanej podstawie kasatoryjnej (zob. m.in. postanowienia: z dnia 12 grudnia 2013 r., V CZ 75/13, nie publ., z dnia 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, OSNC 2013 r., nr 3, poz. 41, z dnia 16 maja 2013 r., IV CZ 31/13, nie publ., z dnia 21 czerwca 2013 r., I CZ 48/13, nie publ. i z dnia 18 stycznia 2018 r., V CZ 94/17, nie publ.).

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny nie miał podstaw do wydania orzeczenia kasatoryjnego. Nie można bowiem przyjąć, że w rozważanej sprawie nie została rozpoznana istota sprawy. Sąd pierwszej instancji odniósł się bowiem do przedmiotu sprawy i zbadał materialnoprawną podstawę żądania. W istocie podłożem uchylenia zaskarżonego wyroku było niezaakceptowanie przez Sąd drugiej instancji oceny zebranego materiału dowodowego, którego dokonał Sąd a quo, a także wysnutych na tej podstawie wniosków prawnych. Tymczasem Sąd odwoławczy rozpoznający apelację podejmuje czynności orzecznicze jako instancja merytoryczna. W ramach swoich kompetencji ma prawo i obowiązek dokonać oceny zebranego materiału dowodowego, w tym także w odmienny sposób od Sądu pierwszej instancji. Nawet z treści apelacji powódki nie wynika, aby zarzucała ona Sądowi a quo nierozpoznanie istoty sprawy. W znakomitej większości swoje zarzuty opierała ona na błędach w poczynionych ustaleniach faktycznych, których podłożem - jej zdaniem - była niewłaściwa ocena zebranego materiału dowodowego i bezpodstawne oddalenie przez Sąd zgłoszonych przez nią wniosków dowodowych.

Sąd Apelacyjny przedstawił w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interesujący wywód na temat współautorstwa. Oznacza to, że jeśli nie akceptuje stanowiska Sądu Okręgowego, to winien we własnym zakresie dokonać oceny

zebranego materiału dowodowego, nawet całkowicie odmiennie i wydać merytoryczne orzeczenie. Ewentualne braki w materiale dowodowym winny być uzupełnione przez Sąd odwoławczy jako instancję merytoryczną, przy zachowaniu zasad rządzących gromadzeniem dowodów.

Nie wnikając w merytoryczną ocenę sprawy - gdyż na tym etapie postępowania Sądowi Najwyższemu nie wolno tego czynić - zwrócić jednak należy uwagę, że w istocie punktem wyjścia dla kierunku gromadzenia materiału dowodowego w niniejszej sprawie winna być również treść art. 1 pr. aut., w tym jego ust. 2¹, zgodnie z którym ochroną objęty może być wyłącznie sposób wyrażenia; nie są objęte ochroną odkrycia, idee, procedury, metody i zasady działania oraz koncepcje matematyczne.

Z przedstawionych powodów orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 1¹ i § 3 k.p.c.

jw